

Belge Dolaşımından Veri Doğrulamaya

Türkiye’de dış ticaretinin büyümesiyle birlikte gümrüklerdeki ve limanlardaki işlem hacimleri artmakta, artan iş hacminin getirdiği iş yükü, gümrükler ve limanlar üzerinde ilave kaynak ihtiyacının artmasına neden olmaktadır. Covid-19 salgını süreciyle birlikte tüm Dünya’da fiziki temasın kısıtlanması, süreçlerin aksamasına, lojistik ve tedarik zinciri kuruluşlarının alışıla gelmiş iş modellerini sorgulanmasına neden olmuştur. Başlangıçta büyük zorluklar yaşayan lojistik sektörü paydaşları, iş modellerini dijitalleştirerek yeni çözümler geliştirmeye ve fırsatlar yakalamaya odaklanmıştır. Bu durum özellikle hizmet sektörü içerisinde rekabet avantajına dönüştürülebilecek yöntemler bulunmasına fırsat tanımıştır.

Lojistik sektörüyle eş zamanlı ve benzer şekilde, çözümler arayan gümrükler, ihracat beyannamelerinde kağıtsız ortama geçerek aşamalı bir dijitalleşme çalışması başlatmış ve **Tek Pencere Sistemi* ile diğer kamu kurumları arasında bağlantı kurarak fiziki belge dolaşımı yükünü azaltarak, belge dolaşımı yerine veri doğrulama yöntemini kullanmayı amaçlamıştır. Fakat limanlar tek pencere sistemine henüz dahil edilmediğinden, kontrol işlemleri halen fiziki belgeler üzerinden sağlanmaktadır.

Limanlarda bilgi akışı farklı paydaşlarla farklı şekillerde devam etmektedir;

- Acente ve hatlarla olan iletişim, elektronik veri transferi yöntemleriyle tamamen dijital olarak devam etmektedir.
- Gümrüklerle olan iletişim, Konteyner Liman Takip Sistemi (KLTS) entegrasyonu ile tek yönlü olarak gümrüklerin sınırlı bilgi paylaşımı ve limanların erişim yapacağı şekilde devam etmektedir.
- Yük sahipleri ve temsilcileri ile olan iletişim ise, kısmen dijital olarak yürütülse de yasal zorunluluklar sebebiyle gerekli bilgi ve belge kontrolleri fiziki dokümanlar üzerinden yapılmaktadır.

Limanlar tarafından yükün serbest bırakılması için 2 taraflı doğrulama gereklidir; birincisi konteyner acentesinden yükün teslimine ilişkin belge olan yük teslim belgesi, ikincisi ise gümrük işlemlerinin tamamlandığına ve eşyanın gümrüklü saha dışına çıkartılabileceğine dair onaylı gümrük beyannamesi. Limanlar ile yük sahipleri ve temsilcileri arasındaki bilgi akışının, fiziki belge dolaşımı ve kontrolü yerine gümrük entegrasyonu ile veri doğrulama yöntemi ile dijitalleşmesi, lojistik sektöründe iş akışlarının sadeleşmesi ve hızlanması açısından önem arz etmektedir.

Limanlar, ithalatçı, ihracatçı ve transit yük sahiplerinin hizmet taleplerini gerçekleştirirken, gümrük idareleri ve konteyner hatlarına karşı sorumluluklarını eksiksiz yerine getirmek için yük ve yük sahibine ilişkin doğrulama işlemlerini de yapmaktadır. Doğrulama işlemleri için, yük teslim belgesi ve gümrük beyannamesi kullanılmakta ve belgeler gümrük müşavirleri aracılığıyla limanlara iletilmektedir. Veri doğrulama için fiziki belge dolaşımı, zaman kayıplarına sebep olmakta ve ilave iş yükü doğurmaktadır.

Ticaretin kolaylaştırılması tedbirleri kapsamında, beyannamelerde yer alan ve limanlar tarafından doğrulanması gereken sınırlı verinin, hali hazırda kullanılan gümrük entegrasyonu aracılığıyla, beyanname tescil anında, güvenli şekilde limanlarla paylaşılması, füzuli iş yükünü azaltacak, süreçlerin hızlanmasına ve ticari sır niteliği taşıyan verilerin korunmasına katkı sağlayacaktır. Öte yandan limanlar sınırlı beyanname bilgilerine daha erken sahip olacakları için, saha optimizasyonu ve sonraki hareket tahminleme gibi opsiyonları kullanabileceklerdir.

*** Tek Pencere Sistemi:** Dış ticaret işlemlerinde belirli kamu kurumları belirli kontrolleri yapar ve lisans verirler. Bu kontrollerin sonucunu gösteren belgeler ve lisanslar, eşyanın gümrük işlemleri sırasında gümrük idaresi tarafından kontrol edilir. Tek Pencere sistemi, gümrük işlemleri sırasında istenen bu belgeleri tek noktadan temin etmeyi ve gümrük işlemlerini tek noktaya yapacağınız başvuru üzerinden yürütmeyi ve tamamlamayı sağlayan bir sistemdir. Tek Pencere Sistemi ile bir yandan kırtasiyeciliğin azaltılması yoluyla ticaretin kolaylaştırılması, bir yandan da ithalat ve ihracat işlemlerinde yapılan kontrollerdeki etkinliğin artırılması amaçlanmaktadır.